

**Мукачівський державний університет
Факультет економіки, управління та інженерії
Кафедра фінансів**

БАНКІВСЬКИЙ МЕНЕДЖМЕНТ

**МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
ДО ВИКОНАННЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ**

**для студентів
денної та заочної форм навчання**

**спеціальності 072
«Фінанси, банківська справа та страхування»**

ОС «Магістр»

**Мукачево
2019**

УДК 330.1

*Розглянуто та схвалено на засіданні кафедри фінансів
протокол № 11 від 11.02.2019 р.*

Рецензент

Н56

Банківський менеджмент: методичні вказівки до виконання самостійної роботи з дисципліни «Банківський менеджмент» для студентів денної та заочної форм навчання спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» ОС «Магістр»/ Укладач І.В. Лінтур. – Мукачево: МДУ, 2019.– 42 с. (1,5 авт.арк).

Методичні рекомендації містять вказівки до виконання самостійної роботи з дисципліни «Банківський менеджмент» для студентів денної та заочної форм навчання.

© МДУ, 2019

ЗМІСТ

	Стор.
Передмова.....	4
Програма навчальної дисципліни	6
Методичні вказівки до самостійної роботи студентів	7
Методичні вказівки до розв'язання задач	10
Тестові вправи	24
Питання для підсумкового контролю.....	37
Список рекомендованої літератури	39

ПЕРЕДМОВА

Методичні вказівки містять рекомендації до виконання самостійної роботи з дисципліни «Банківський менеджмент» для студентів денної та заочної форм навчання.

Самостійна робота студентів (далі – СРС) є складовою навчального процесу і основним засобом опанування навчального матеріалу дисципліни, в час, вільний від обов'язкових навчальних занять.

Мета СРС – сприяти засвоєнню в повному обсязі навчальної програми та формуванню самостійності як особистісної ознаки та важливої професійної якості, сутність якої полягає в умінні систематизувати, планувати та контролювати власну діяльність.

Завдання СРС – вивчення тем, питань, винесених на самостійне опрацювання студентами, засвоєння певних знань, умінь, навичок, закріплення та систематизація здобутих на лекціях та інших аудиторних заняттях знань, їх застосування при виконанні практичних завдань та творчих робіт, виявлення прогалин у системі знань із предмета, забезпечення підготовки студентів до поточних аудиторних занять, контрольованого заходу та підсумкового (модульного чи семестрового) контролю.

Зміст СРС визначається навчальною програмою, робочою програмою навчальної дисципліни «Банківський менеджмент», цими методичними матеріалами рекомендаціями. СРС виконується згідно з методичними вказівками та у відповідності до переліку і завдань до них.

Мета викладання навчальної дисципліни «Банківський менеджмент» є формування у студентів теоретичних знань щодо сутності та функцій банківського менеджменту в комерційних банках України, освоєння принципів та особливостей банківського менеджменту, опанування практичними навичками розробки банківської стратегії, створення ефективної системи формування та використання банківських ресурсів.

Основними **завданнями** вивчення дисципліни «Банківський менеджмент» є опанування студентами теоретичних знань з основних проблем банківського менеджменту на лекційних заняттях. На практичних заняттях студенти закріплюють теоретичні положення тем курсу, розв'язують задачі, завдання, кейси, вирішують проблемні ситуації, пов'язані з самостійним опрацюванням матеріалу курсу і беруть участь в обговоренні дискусійних питань.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

знати:

предмет вивчення дисципліни «Банківський менеджмент», теоретичні та практичні проблеми розвитку банківської системи, основні елементи національної банківської системи та особливості їх функціональної взаємодії.

вміти:

пояснювати предметну сферу курсу „Банківський менеджмент»; аналізувати показники прибутковості та ефективності діяльності банку;

вказувати на недоліки та переваги функціонування національної та зарубіжних банківських систем; пояснити відмінності між функціонуванням банків 2-го рівня та НБУ та зв'язок між доходами банківської системи та ВВП; порівнювати показники функціонування банків за динамікою та структурою; виявити закономірності у функціонуванні різних елементів банківської системи в часі і просторі; здійснити аналіз діяльності комерційного банку за нормативами ,які наводить НБУ з метою регулювання та контролю за діяльністю комерційних банків та ін. ФКІ в межах системи; розкрити сутність явищ, які притаманні банківській сфері.

ПРОГРАМА **навчальної дисципліни «Банківський менеджмент»**

Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні основи вивчення дисципліни «Банківський менеджмент»

Тема 1. Предмет та метод вивчення системи управління комерційним банком

Менеджмент як система управління банком: суб'єкти, об'єкти і принципи банківського менеджменту. Напрями діяльності банківського менеджменту. Функції менеджменту банківської установи Інструментарій фінансового менеджменту в банку.

Тема 2. Організація банківської діяльності

Сутність і зміст організації банківської діяльності. Принципи організаційного процесу в банку. Типи систем управління банком. Види організаційних структур банківських установ. Причини і фактори зміни організаційної структури банків. Суб'єкти управління банку та їх повноваження.

Тема 3. Планування як функція банківського менеджменту

Сутність та види планування у банку. Стратегічне планування у банку, його етапи. Тактичне планування. Складання бізнес-плану в банках. Фінансове планування і бюджетування.

Змістовий модуль 2. Управління капіталом комерційного банку: теоретико-прикладний аспект

Тема 4. Управління капіталом банку

Суть і призначення власного капіталу банків. Види банківського капіталу та методи оцінювання його вартості. Визначення адекватності власних коштів банку: Базельська конвенція та вітчизняна практика. Новітні вимоги до визначення адекватності власного капіталу банківських установ. Методи управління власним капіталом банку.

Тема 5. Управління активами і пасивами банку

Еволюція підходів до управління активами і пасивами банківських установ: їх переваги та недоліки. Сутність і зміст концепції інтегрованого підходу до управління активами і пасивами банку (УАП). Стратегії управління активами і пасивами банків. Методи управління активами і пасивами банківських установ. Система аналітичних показників при реалізації інтегрованого підходу до управління активами і пасивами банку. Організаційна структура управління активами і пасивами банку. Комітет з управління активами та пасивами.

Тема 6. Управління банківськими ризиками

Сутність та класифікація ризиків у банківській діяльності. Організація управління банківськими ризиками. Система ризик-менеджменту в банку.

Система управління кредитним ризиком у банківських установах. Методи управління ризиком незбалансованої ліквідності в банку. Мінімізація ринкових ризиків у банківській діяльності

Тема 7. Управління ліквідністю банку

Сутність банківської ліквідності, її принципи і функції. Управління ліквідністю в банківських установах. Еволюція підходів до визначення банківської ліквідності. Методи управління ліквідністю банку. Управління ліквідною позицією банку шляхом управління обов'язковими резервами.

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ до самостійної роботи студентів з дисципліни «Банківський менеджмент»

Самостійна робота студентів при вивченні курсу проводиться за такими формами:

1. Опрацювання лекційного матеріалу. Лекції як форма навчання забезпечують передачу теоретичних знань з предмета. Програмою передбачається їх раціональне поєднання з різними видами практичних занять, на яких закріплюються та поглиблюються одержані на лекціях і у результаті самостійних занять знання.

Програма передбачає підготовку реферативних робіт, розв'язання задач, моделювання ситуаційних завдань та їх вирішення, що підвищить якість засвоєння суті основних теоретичних питань з курсу. Окрім цього, студенти вивчають зміст основних законодавчих і нормативних актів, які регулюють економічні відносини у сфері місцевих фінансів.

2. Самостійне вивчення окремих питань і тем за списком рекомендованої літератури.

3. Підготовка до заліку. Контроль знань студентів здійснюється шляхом опитування на практичних заняттях. Крім того, передбачається підсумковий контроль у формі заліку. При цьому комплексно враховуються результати рубіжного контролю у формі співбесіди та письмового викладення відповідей на поставлені питання, сформульовані ситуаційні вправи і задачі. Таким чином, контроль здійснюється як у письмовій, так і в усній формах. Складовою успішної підготовки студентів до іспиту є наявність конспекту лекцій і практичних занять.

Самостійна робота студента (СРС) є основним засобом оволодіння навчальним матеріалом у час, вільний від обов'язкових навчальних занять, і є невід'ємною складовою процесу вивчення конкретної дисципліни. Її зміст визначається робочою навчальною програмою, методичними матеріалами, завданнями та вказівками викладача.

Самостійна робота студента забезпечується системою навчально-методичних засобів, передбачених для вивчення конкретної навчальної дисципліни, а саме: підручниками, навчальними та методичними посібниками, конспектами лекцій, практикумами, методичними вказівками

тощо. Методичні матеріали для самостійної роботи студентів повинні передбачати можливість проведення самоконтролю з боку студентів. Навчальний матеріал дисципліни, передбачений робочим навчальним планом для засвоєння студентом у процесі самостійної роботи, виносить на підсумковий контроль поряд з навчальним матеріалом, який опрацьовувався при проведенні аудиторних занять.

Зміст СРС з конкретної дисципліни може складатися з таких видів роботи:

- підготовка до аудиторних занять (лекцій, практичних, семінарських, лабораторних тощо);
- виконання практичних завдань протягом семестру;
- самостійне опрацювання окремих тем навчальної дисципліни згідно з навчально-тематичним планом;
- виконання контрольних робіт студентами заочної форми навчання;
- підготовка і виконання завдань, передбачених програмою практичної підготовки;
- підготовка до усіх видів контролю, в тому числі модульних і комплексних, ректорських контрольних робіт та підсумкової державної атестації (державних іспитів, виконання випускної кваліфікаційної роботи бакалавра чи спеціаліста/магістра);
- інші види діяльності, що ініціюються університетом, факультетом, кафедрою й органами студентського самоврядування.

Теми рефератів з дисципліни «Банківський менеджмент»:

1. Етапи розвитку банківського менеджменту.
2. Особливості банківського менеджменту у комерційних банках Західної Європи та США.
3. Типова структура універсального банку.
4. Органи управління банку та їх повноваження.
5. Організаційна структура комерційного банку.
6. Стратегічне планування у банку.
7. SWOT - аналіз у банку.
8. Групи персоналу банку.
9. Мотивація персоналу банку.
10. Капітал банку та методи його оцінки.
11. Методи визначення достатності капіталу банку.
12. Методи управління власним капіталом банку.
13. Методи управління залученими коштами.
14. Методи управління запозиченими коштами.
15. Кредитні операції в структурі банківських активів та управління ними.
16. Інвестиційні операції банків та управління ними.
17. Стратегії управління активами та пасивами комерційного банку.
18. Управління ліквідністю банку.
19. Методи оцінювання потреби в ліквідних коштах.

20. Управління ризиком зміни відсоткових ставок.
21. Основні положення ГЕП-менеджменту.
22. Методи хеджування ризиків.
23. Зміст та цілі зв'язків з громадськістю.
24. Імідж банку: фактори, що його формують.
25. Поняття та класифікація реклами.
26. Розробка рекламної стратегії та її впровадження.

Реферат студентів оцінюються за національною шкалою, за наступними критеріями:

а) оцінка «відмінно» виставляється за умови, що тему доповіді повністю розкрито; студент показує глибокі знання використаної основної і додаткової літератури; висловлює своє ставлення до різних точок зору з даної проблеми; викладає матеріал логічно, грамотно, послідовно і самостійно;

б) оцінка «добре» виставляється за умов, викладених у п. А., але разом із тим студент при викладенні матеріалу допускає неточності і робить помилки; має місце недостатня аргументованість при викладенні матеріалу;

в) оцінка «задовільно» виставляється у випадку, коли тему доповіді в основному розкрито, студент оволодів суттю питання, показує знання використаної літератури, намагається аналізувати факти і події, робити висновки, але при цьому допускає грубі помилки і не може самостійно викласти матеріал;

г) оцінка «незадовільно» виставляється за умови, коли тему доповіді не розкрито, студент не розуміє основної суті питання, не може зробити висновки і узагальнення.

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО РОЗВ'ЯЗАННЯ ЗАДАЧ
винесених на самостійне вивчення
з дисципліни «Банківський менеджмент»

Визначення відсотків та погашувального боргу

Приклад 1.

Визначте відсотки та суму наращеного боргу, якщо позичка дорівнює 7 тис. грн., термін боргу 4 місяці при ставці простого відсотка 22 % річних.

⇒ для розв'язання необхідно скористатися формулою наращеного боргу із застосуванням формули простих відсотків:

$$S = \frac{P \times (1 + ni)}{B \times 100\%},$$

де S – сума погашення кредиту з відсотками (наращеного боргу);

P – початкова сума кредиту;

i – ставка відсотків;

n – період дії договору;

$1 + ni$ - множник наращення простих відсотків.

B – базовий період.

Сума відсотків дорівнюватиме різницю між наращеним боргом та розміром кредиту.

Приклад 2.

Через 180 днів з моменту підписання контракту боржник сплатить 30 тис. грн. Кредит наданий під 24 % річних. Визначте, яку суму одержить боржник (P) і суму дисконту (D).

⇒ для розв'язання застосовується формула математичного дисконтування:

$$P = \frac{S \times B \times 100\%}{100 + ni}, \quad (1)$$

$$D = S - P \quad (2)$$

Приклад 3

Контрактом, укладеним на 2 роки між підприємством і банком передбачений такий порядок нарахування відсотків: перший рік 10 % річних, у кожному наступному півріччі ставка підвищується на 1,5 %. Розмір кредиту 20 тис. грн. Визначте, що краще для підприємства: прийняти умови цього контракту або одержати кредит під 12 % річних на такий же термін в іншому банку?

⇒ для розв'язання цієї задачі необхідно використовувати дві формули: множника накопичення і розрахунку відсотків та провести аналіз отриманих даних.

$$d_m = 1 + \sum_{n=1}^m m_n \times i_n, \quad (1)$$

$$S_1 = P \times d_m \quad (2)$$

де d_m – множник накопичення;
 m_n – період накопичення;
 i_n – відсоток накопичення;
 S_1 – вартість контракту за першою умовою.

⇒ Розв'язання:

$$1) d_n = 1 + \frac{10\%}{100\%} + \frac{0,5 \times (10\% + 1,5\%)}{100} + \frac{0,5 \times (10\% + 1,5\% + 1,5\%)}{100} = 1,1254$$

$$S = 20 \text{ тис. грн.} \times 1,1254 = 22,49 \text{ тис. грн.} - \text{до погашення за}$$

умовами контракту

$$2) S = 20 \text{ тис. грн.} \times \left(1 + \left(\frac{12\%}{100\%} \right) \times 2 \text{ роки} \right) = 24,8 \text{ тис. грн.} - \text{до погашення}$$

при отриманні кредиту під 12% річних

Висновок: для підприємства укласти перший контракт вигідніше на 2,31 тис. грн., ніж одержати кредит під 12% річних.

Приклад 4

Підприємство уклало договір на одержання довгострокової позички розміром 85 тис. грн. терміном на 5 років під 15% річних. За умовами договору погашення боргу і відсотків проводиться рівними частинами. Розрахуйте за роками суми погашення основного боргу і відсотків по ньому, якщо відомо, що виплати за рік (ануїтетні платежі) дорівнюють 25 357 грн.

⇒ розв'язання задачі зводиться до розрахунку відсотків і основної суми боргу по роках:

Розв'язання:

1). За 1 рік сума виплати відсотків:

$$d_{1\text{рік}} = (85\,000 \times 15\%) / 100 = 12\,750 \text{ грн.}$$

2). Сума погашення кредиту за 1 рік

$$25\,357 - 12\,750 = 12\,607 \text{ грн.}$$

3). Залишок кредиту на наступний рік

$$85\,000 - 12\,607 = 72\,393 \text{ грн.}$$

Далі по аналогії.

Рік	Залишки заборгованості	Щорічні виплати, грн.	Сума % по кредиту, грн.	Погашена сума кредиту, грн.
1	85 000	25 357	12 750	12 607
2	72 393	25 357		
3		25 357		
4		25 357		
5		25 357		

Приклад 5

Визначте накопичувальний борг за кредитом, виданим банком підприємству терміном на 1,5 роки під 24 % річних при розмірі позички 15 тис. грн. і погашенні основного боргу рівними частинами за півріччями.

⇒ розв'язання задачі зводиться до розрахунку і підсумовуванню відсотків за кожне півріччя.

$$S = P + \sum S_i, \quad (1)$$

$$S_i = \frac{P_i \times n_i i}{B \times 100\%}, \quad (2)$$

де P_i – одна i -та частина основного боргу,

n_i – один i -тий термін дії договору

Розв'язання:

1). Перше півріччя

$$S_1 = \frac{15 \times 24 \times 0.5}{1.5 \times 100} = 7,5 \text{ тис. грн}$$

2). Друге півріччя

$$S_1 = \frac{(15 - 5) \times 24 \times 0.5}{1.5 \times 100} = 5 \text{ тис. грн}$$

3). Третє півріччя

$$S_1 = \frac{(15 - 5 - 5) \times 24 \times 0.5}{1.5 \times 100} = 2,5 \text{ тис. грн}$$

4). Вартість кредиту дорівнює:

$$S = P + S_1 + S_2 + S_3 = 15 + 7,5 + 5 + 2,5 = 30 \text{ тис. грн.}$$

Приклад 6

Визначте суму погашувального платежу та відсотки, якщо депозит юридичної особи дорівнює 120 тис. грн., термін зберігання півроку при ставці простого відсотка 17% річних, виплата в кінці строку.

Зробіть висновок, який з способів нарахування відсотків (німецький, французький або англійський) найвигідніший для банку, який - для власника коштів.

⇒ для розв'язання необхідно скористатися формулою розрахунку простих відсотків:

$$SP = S + P \text{ та}$$

$$S = \frac{P \times n \times i}{B \times 100}, \quad (1)$$

де SP – погашувальний платіж,

S – сума нарахованих відсотків;

P – початкова сума депозиту;

i – ставка відсотків (у виді десяткового дробу);

n – період дії договору;

B – базовий період

⇒ Розв'язання: В банківській практиці різних країн термін договору та

базовий період визначаються по-різному:

- ✓ німецька практика (Німеччина, Швейцарія) – місяць складається з 30діб, рік – з 360 діб. Такі відсотки ще називають звичайними;
- ✓ французька практика – рік складається з 360 діб, кількість діб у місяці – по факту (28-31). Такі відсотки називають комерційними;
- ✓ англійська практика – фактична кількість діб за періодами (365,366, 28-31). Такі відсотки є точними.

Приклад 7

Залишки на розрахунковому рахунку суб'єкта господарювання становили такі суми: 5діб – 120 тис. грн., 7діб – 25тис.грн, 10 діб – 55 тис. грн., 8 діб – 20 тис.грн. Ставка відсотків, які нараховуються банком на розрахункові рахунки – 5% річних. Визначте суму відсотків, нарахованих за місяць.

⇒ *Розв'язання:* При розрахунках відсотків за онкольними (до запитання) рахунками використовується “відсоткове число”, яке розраховується шляхом множення суми залишків за періодами на термін зберігання цих залишків.

$$BЧ = \sum P \times n, \quad (1)$$

$$S = \frac{BЧ \times i}{B \times 100} \quad (2)$$

Приклад 8

Банк щоквартально нараховує відсотки на депозити за ставкою 10% річних. Визначити суму відсотків до виплати, яка нарахована за два роки на депозит розміром 200тис.грн. із застосуванням простої та складної ставки, зробити висновки.

⇒ *Розв'язання:* Нарахування складних відсотків відбувається у випадках, якщо суми нарахованих відсотків не виплачуються відразу після їх нарахування, а за умовами договору приєднуються до суми боргу. Приєднання нарахованих відсотків до суми, що служила базою для їх визначення, називають капіталізацією відсотків. Ріст за складними відсотками являє собою процес, що розвивається за геометричною прогресією:

$$S = P \times \left[\left(1 + \frac{i}{m \times 100} \right)^N - 1 \right], \quad (1)$$

$$N = m \times n, \quad (2)$$

де m – кількість раз нарахування відсотків за рік,

N - кількість періодів нарахування відсотків за період дії договору,

n – термін дії договору за роками.

Приклад 9

Визначте рівень осідання коштів, якщо залишок на початок місяця становив 5432,1 тис. грн, на кінець періоду він становив 5543,2 тис. грн, оборот за приходом дорівнював 240,5 тис. грн.

Розв'язання: Рівень осідання коштів розраховується за формулою:

$$P = \frac{Z_k - Z_n}{\Pi \times 100\%}, \quad (1)$$

де P – рівень осідання коштів;

Z_k – залишок коштів на рахунках по вкладах на кінець звітного періоду;

Z_n – залишок коштів на рахунках по вкладах на початок звітного періоду;

Π – оборот за приходом.

Приклад 10

У підприємства відкрито в різних банках два розрахункових рахунка: середньомісячний залишок коштів на розрахунковому рахунку в банку А становить 245 грн. при ставці нарахування на залишки коштів 3% річних, середньомісячний залишок коштів на рахунку в банку Б – 52 грн. при ставці 0,5% кварталних. Крім того, підприємство розмістило депозит терміном на 1 місяць в сумі 700 грн. під 18% річних.

Визначте достатність суми нарахованих відсотків за всіма рахунками протягом місяця для погашення відсотків за кредитом в розмірі 1600 грн., отриманим підприємством на 15 діб під 23% річних.

⇒ Розв'язання: Сума нарахованих процентів за розміщені на депозитні кошти та залишки на розрахункових рахунках

$$S_{\text{дде.}} = \frac{((245 \times 3) + (52 \times 0.5 \times 4) + (700 \times 18)) \times 30}{365 \times 100} = 11.05 \text{ грн}$$

Сума відсотків, нарахованих за користування кредитом:

$$S_{\text{ккре.}} = \frac{1600 \times 23 \times 15}{365 \times 100} = 15.12 \text{ грн}$$

Визначення тривалості позички і рівня процентної ставки

При розробці умов контрактів і їх аналізу виникає необхідність у рішенні задач по визначенню терміна позички або рівня процентної ставки при всіх інших заданих умовах.

Формула для розрахунку тривалості позички в днях:

$$n = \frac{(S - P) \times B \times 100\%}{P \times i} = \frac{(S - P) \times B \times 100\%}{S \times d}, \quad (1)$$

де d – коефіцієнт дисконтування.

Необхідність визначення рівня процентної ставки за іншими заданими умовами виникає при порівнянні контрактів за ступенем прибутковості у

випадках, коли процентні ставки в явному виді не зазначені.

Ставка відсотків:

$$i = \frac{(S - P) \times B \times 100\%}{P \times n}, \quad (2)$$

Дисконтна ставка:

$$d = \frac{(S - P) \times B \times 100\%}{S \times n}, \quad (3)$$

Приклад 11

Яка повинна бути тривалість позички в днях для того, щоб борг, рівний 10 тис. грн. зріс до 10,5 тис. грн. За умови, що на суму боргу нараховуються прості відсотки по ставці 8 % річних?

⇒ для розв'язання задачі використовуємо формулу розрахунку тривалості позички в днях:

Розв'язання:

$$n = \frac{(10.5 - 10) \times 365 \times 100\%}{10 \times 8}.$$

Кредитні ризики, лізинг та факторинг

При класифікації за ступенем ризику кредити розділені на 5 класів: стандартні, під контролем, субстандартні, сумнівні та безнадійні.

На підставі даної класифікації банк формує резерв на покриття збитків по кредитних операціях щодо кожної групи кредитів.

Приклад 12

Видані банком кредити розподілились наступним чином:

Тип кредиту за рівнем ризику	Сума кредиту	Відсоток відрахувань
стандартні	2 200 тис. грн.	2 %
під контролем	850 тис. грн.	5 %
субстандартні	720 тис. грн.	20 %
сумнівні	68 тис. грн.	50 %
Безнадійні	27 тис. грн.	100 %

Розрахуйте відрахування для створення резервного фонду і проаналізуйте положення банку в зв'язку з виданими кредитами.

⇒ розв'язання задачі полягає в розрахунку відрахувань у резервний фонд у залежності від ступеня ризику кредиту і подальшого аналізу кожного його виду:

$$P\Phi_1 = \frac{C_k \times K_p}{100\%}, \quad (1)$$

$$P\Phi = \sum P\Phi_1 \quad (2)$$

де $P\Phi_1$ - резервний фонд з даного виду кредиту;

C_k - сума кредиту;
 K_p - коефіцієнт ризику.

Приклад 13

Підприємству необхідно устаткування на 4 роки. Розрахуйте загальну суму лізингу, якщо відомо, що вартість устаткування дорівнює 15 000 грн., а коефіцієнти дисконтування, запропоновані банком, складають за 1 рік – 0,915; за 2 рік – 0,842; за 3 рік – 0,772; за 4 рік – 0,708.

⇒ розв'язання задачі зводиться до розрахунку чистої вартості лізингу за кожним роком окремо і їх підсумку за весь період лізингової угоди.

$$L = \sum Li, \quad (1)$$

$$Li = S \times d \quad (2)$$

де Li - річна вартість лізингу;
 S - вартість устаткування;
 d - коефіцієнт дисконтування.

Приклад 14

Підприємство виставило платіжну вимогу за відвантажену продукцію в сумі 10 230 грн., термін нормального документообігу – 10 днів, процентна ставка за кредит дорівнює 26 % . Розрахуйте плату за послуги факторингу.

⇒ для розв'язання даної задачі необхідно скористатися формулою розрахунку послуг факторингу:

$$\Phi_{акт} = \frac{S \times i \times t}{100 \times k}, \quad (1)$$

де $\Phi_{акт}$ - вартість послуг за факторингом;
 S - сума кредиту за факторингом;
 i - процентна ставка з урахуванням комісійних;
 t - кількість днів документообігу;
 k - кількість днів у році.

Приклад 15

Банк уклав факторингову угоду з машинобудівною фірмою і отримав боргове зобов'язання по дисконтній ставці 35%, на суму 10 млн. грн., яка повинна виплачуватися рівними частинами щокварталу.

Визначте суму коштів, отриманих фірмою і банком від проведення цієї операції.

⇒ Розв'язання задачі зводиться до формули:

$$A_\phi = R_a \times N \times \left(1 - \frac{(N-1)}{2} \times \frac{d}{N \times 100\%} \right), \quad (1)$$

де A - сума, отримана фірмою від факторингу;
 R_a - розмір одиничної плати;
 N - кількість платежів;

d – дисконтна ставка банку;

$$A_{\sigma} = P - A_{\phi}^{(2)}$$

де A_{σ} – сума, отримана банком від факторингової угоди;

P – сума угоди.

Приклад 16

Розрахуйте щомісячний розмір орендної плати по фінансовому лізингу, якщо відомо, що фірма орендує вантажівку вартістю 22 тис. грн. терміном на 48 місяців по ставці 1,25% на місяць.

⇒Розв'язання задачі: за формулою рівномірних платежів:

$$S = \frac{P \times \left(1 + \frac{ni}{100}\right)}{n}, \quad (1)$$

де S – разовий платіж;

P – вартість лізингового устаткування;

n – тривалість оренди;

i – процентна ставка за користування лізингом.

Приклад 17

Визначте доход банку по угоді банківського лізингу, якщо ставка за лізинговим кредитом становить 24% річних, угода укладена терміном на чотири роки, обсяг угоди 40 тис. грн., ставка комісійної лізингової винагороди 1,5% від обсягу угоди.

⇒Розв'язання:

Розраховується розмір лізингового платежу, який отримає банк за угодою:

$$ЛП = KP + \Sigma I_n + K_{вл}, \quad (1)$$

де $ЛП$ – розмір лізингового платежу, який отримає банк.

KP – розмір позики в i -тому періоді,

ΣI_n – сума відсотків, що сплачуються за угодою,

$K_{вл}$ – розмір комісійної винагороди по супроводженню лізингової угоди,

Біржові валютні, фондові та кредитні операції

Приклад 18

Дилер купує на валютній біржі 50 000 доларів США за курсом «спот» 5.05 грн./долар і укладає форвардний контракт терміном на 1 місяць за курсом 5.06 грн./долар. Отримані долари дилер розміщує на міжнародному валютному ринку терміном на 1 місяць по ставці ЛІБОР (5,56 %).

Розрахуйте прибуток від цієї угоди.

⇒ розв'язання задачі зводиться до:

- 1) визначення необхідної суми коштів для купівлі доларів (Витр.=\$50тис. x 5,05 грн.)
- 2) визначення суми, яку отримає дилер по закінченню строку дії депозитного договору S (за формулою простих відсотків *прикладу 1*),
- 3) визначення ціни розміщення позики за форвардним контрактом ($C=S$ x 5,06грн.)
- 4) визначення прибутку (збитку) від проведення операції (C -Витр.)

Приклад 19

Розрахуйте витрати, пов'язані з покупкою на міжнародному валютному ринку опціону вартістю 100 000 \$ США при курсі 5,05 грн./долар і премії 0,02 грн./долар.

⇒ для розв'язання задачі необхідно визначити вартість опціону в гривнях, суму премії та скласти їх.

Приклад 20

Клієнт звертається в банк 26.11 з пропозицією про угоду FRA по депозиту в сумі 500 000 доларів США на період 60 днів, починаючи з 26.12.

26.11. ставка по доларах США складала: LIBOR (30 днів) – 6,0 % , LIBOR (90 днів) – 6,09 %. Визначити форвардну ставку. Розрахунок зробити за системою: база – 360 днів, у кожному місяці 30 днів.

⇒ для розв'язання задачі застосовується формула нарощення відсотків.

1) Банк залучає кошти на форвардний період під чинну ставку. Витрати залучення складуть:

$$0,06 \times (30 / 360) \times 500\,000 = 2\,500 \text{ доларів США}$$

2) Банк розміщає кошти на загальний період контракту, за що одержує прибуток:

$$0,0609 \times (90 / 360) \times 500\,000 = 7\,612,5 \text{ доларів США}$$

3) Різниця між прибутками від розміщення коштів і витратами складає:

$$7\,612,5 - 2\,500 = 5\,112,5 \text{ доларів США}$$

Ці кошти можуть бути виплачені клієнту за форвардною депозитною угодою.

4) З урахуванням тривалості контрактного періоду цей розмір перетворюється у форвардну ставку:

$$5\,112,5 \div 500\,000 \times (360 / 60) \times 100 \% = 6,135 \%$$

Приклад 21

Визначте розмір можливої заборгованості за позикою під заставу векселів і вільний ліміт кредитування при таких відомих вихідних даних: співвідношення заборгованості до забезпечення – 75%; установлений ліміт заборгованості під забезпечення векселів – 120 тис. грн., загальна сума векселів, прийнятих у заставу – 80 тис. ул., сума заборгованості за позикою – 50 тис. грн.

⇒ Розв'язання задачі зводиться до визначення:
розміру можливої заборгованості (P_B):

$$P_B = \frac{\sum P_3 \times C_B}{100\%}, \quad (1)$$

де $\sum P_3$ – загальна сума векселів, прийнятих у заставу;
 C_B – співвідношення заборгованості до забезпечення.
розміру вільного ліміту кредитування (P_C)

$$P_e = L_y - P, \quad (2)$$

де L_y – установлений ліміт заборгованості;
 P – сума заборгованості за позикою.

Приклад 22

Визначте суму консолідованого векселя з терміном погашення 01.10, отриманого в результаті об'єднання 2-х векселів: перший вексель виданий на суму 1,5 тис. грн. із терміном сплати 20.07, другий вексель виданий на суму 2,1 тис. грн. із терміном сплати 01.09. Дисконтна ставка консолідованого векселя 22%.

⇒ для розв'язання: застосовується формула консолідованого платежу:

$$S_0 = \sum S_i \times \left(1 - \frac{t_j \times d}{k \times 100\%}\right)^{-1} \quad (1)$$

де S_0 – сума консолідованого векселя;

S_i – сума по конкретному векселю;

t_j – тимчасовий інтервал між терміном погашення по даному і консолідованому векселю;

d – дисконтна ставка по консолідованому векселю;

k – базова кількість днів у році (360).

Приклад 23

Розрахуйте продажну ціну векселя, якщо відомо, що номінальна вартість векселя становить 1000 грн., ставка дисконту складає 12% при кількості днів до настання терміну погашення векселя рівному 80 днів.

⇒ Розв'язання:

Продажна ціна векселя (P) розглядається як різниця між його номінальною вартістю (C_n) і дисконтом (D):

$$P = C_n - D \quad (1)$$

Дисконт можна розрахувати за формулою:

$$D = \frac{M \times R \times C_n}{K \times 100\%} \quad (2)$$

де M – кількість днів до настання терміну викупу векселя;

K – базовий період;

R – ставка дисконту.

Приклад 24

Визначте реальну процентну ставку по цінних паперах, якщо банківський відсоток по цінних паперах дорівнює 27% річних, а темпи інфляції – 11,5%.

⇒Розв'язання здійснюється за формулою Фішера, тобто побудовано на різниці між банківським відсотком і темпами інфляції.

Приклад 25

Визначте курс акції, якщо її номінальна ціна 100 грн., розмір дивідендів 9%, а норма банківського відсотка – 21%. Що має місце: ажю або дізажіо?

⇒Розв'язання:

За формулою визначення курсу акції (K_a):

$$K_a = \frac{C_n \times V}{i}, \quad (1)$$

де C_n – номінальна вартість акції;

V – розмір дивідендів;

i – рівень банківського відсотка.

У випадку якщо $K_a > C_n$ – має місце ажю, при $K_a < C_n$ - має місце дізажіо

Приклад 26

Визначте коефіцієнт прибутковості операції від розміщення коштів в інвалюті та порівняйте його з рівнем процентної ставки по депозитах; якщо кошти, отримані від продажу інвалюти (Π_{cp}) – 2500 грн., ресурси вкладені в покупку інвалюти (B_{cp}) – 2250 грн, період з моменту придбання інвалюти до моменту продажу (n) – 92 дні, діє процентна ставка по депозитах у національній валюті (i) – 18% річних.

⇒Розв'язання:

Застосовуємо формулу розрахунку коефіцієнта прибутковості (ДО):

$$K = \frac{\Pi_{cp} - B_{cp}}{B_{cp}} \times \frac{B}{n} \times 100\%, \quad (1)$$

де B – кількість днів у році.

Приклад 27

Визначте сукупний дохід за операціями банку з акціями та ставку доходу, якщо річний розмір отриманих дивідендів становив 125,0тис.грн, номінальна ціна акцій 6350тис.грн, ціна придбання - 6560тис.грн.

⇒Для розв'язання задачі використовують формули визначення сукупного доходу за операціями з акціями:

$$D_{c.a.} = D_d + D_{d.d.}, \quad (1)$$

$$D_{d.d.} = C_p - C_{np}, \quad (2)$$

де $D_{c.a.}$ - сукупний дохід за операціями з акціями

D_d - річний розмір дивідендів

$D_{d.d.}$ - розмір додаткового доходу

C_p, C_{np} - ціна акції ринкова (номінальна) та придбання .
 Ставка доходу за акціями розраховується за формулою:

$$C_{ca.} = \frac{D_{c.o.}}{C_{np.}}, \quad (3)$$

де C_{ca} - ставка доходу за акціями

Приклад 28

Визначте купонний дохід банку з облігаціями та ставку доходу, якщо номінальна ціна 1 облігації дорівнювала 20000гр.од, купонна річна процентна ставка – 9%, обсяг портфеля облігацій – 1,5млн.гр.од., купонна абсолютна сума приросту капіталу за 2 роки становила 25,0тис.гр.од.

⇒Для розв'язання задачі використовують формулу визначення сукупного доходу за операціями з облігаціями:

$$D_n = C_k \times C_n \times K, \quad (1)$$

$$P_{рiч.} = \frac{P}{n}, \quad (2)$$

де D_k - купонний (поточний) річний дохід

C_k - річна процентна ставка

C_n - номінальна ціна облігації

K - обсяг портфелю облігацій,

$P_{рiч.}$ – річний приріст капіталу

P - абсолютна сума приросту капіталу за рік

n - кількість років

$D_{c.o.}$ – сукупний дохід по облігаціям за рік

Ставка доходу за облігаціями розраховується за формулою:

$$C_{co.} = \frac{D_{c.o.} + P}{C_{np.}}, \quad (3)$$

де C_{co} - ставка доходу за облігаціями

Забезпечення фінансової стійкості банку

Фінансові результати діяльності банку характеризуються такими його показниками, як доходи (процентні та комісійні), витрати (процентні та комісійні), прибуток, маржа, ROA (прибутковість активів), ROE (прибутковість капіталу), SPRED. Спред показує ефективність виконання функцій банком, а також характеризує рівень конкурентоспроможності банку. Зниження цього показника свідчить про втрату конкурентних позицій банку на ринку.

Приклад 29

Проведіть порівняльний аналіз витрат банку, зіставте з попереднім періодом. На підставі проведеного порівняння визначте резерви скорочення витрат.

Статті витрат	Обсяги, тис. грн.
---------------	-------------------

	Звітний період	Попередній період
Процентні витрати, усього в т.ч.		
– процентні витрати за коштами, отримані від НБУ;	960	875
процентні витрати за коштами, отриманими від інших банків;	7 250	6 820
– процентні витрати за коштами клієнтів банку;	8 770	5 325
– процентні витрати за цінними паперами;	132	141
- інші процентні витрати.	78	60
Комісійні витрати, усього в т.ч.		
– комісійні витрати за операціями з банками;	130	129
– комісійні витрати за операціями з клієнтами;	320	420
- інші комісійні витрати.	100	48
Інші банківські операційні витрати	287	250
Інші небанківські операційні витрати		
– витрати на утримання персоналу;	120	117
– податки (крім податку на прибуток);	71	68
– витрати на утримання основних засобів;	583	568
– інші експлуатаційні витрати.	278	233
Інші небанківські операційні витрати.	205	207
Відрахування в резерви.	7 373	7 199
Непередбачені витрати.	140	170

⇒Для розв'язання задачі необхідно проаналізувати структуру витрат, виявити вплив кожного виду витрат на кінцевий результат (питома вага), зіставити витрати з прибутками та розробити заходи щодо скорочення витрат банку, крім того, необхідно розрахувати витрати на 1 гривню прибутку, тобто співвіднести прибутки з витратами.

Приклад 30

Розрахуйте основні коефіцієнти показників діяльності банку, проаналізуйте їх, зіставте з попередніми на підставі даних приведених у таблиці нижче:

(тис. грн.)

Ум. позн.	Найменування показників	Звітний період	Попер. Період,
К	Середній капітал банку	5 780	5 300
ЗА	Середні загальні активи	133 837	132 367

ФА	Середні фінансові активи	133 139	131 718
ПК	Позички та кредити	125 670	124 540
СП	Середні фінансові пасиви	128 057	127 067
ПД	Процентні депозити	62 300	61 700
П _р	Прибуток після	1 265,5	1 197
В _о	оподатковування	5 547,5	5 007,1
В _с	Відсотки отримані	4 482,0	4 278,0
І _{оп}	Відсотки сплачені	570	300
О _к	Інший операційний прибуток	554	594
В _п	Комісія отримана	120	117
	Витрати на утримання персоналу КБ		

⇒Розв'язання задачі зводиться до розрахунку основних коефіцієнтів, їх аналізу, поясненню та зіставленню з попереднім періодом.

1. Коефіцієнти прибутковості КБ.

1.1. Прибуток на активи = $(П_r \div 3A) \times 100 \%$

1.2. Прибуток на капітал = $(П_r \div K) \times 100 \%$

2. Коефіцієнти ефективності діяльності КБ.

2.1. Чистий спред = $(В_o \div СК) \times 100 \%$ – $(В_c \div ПД) \times 100 \%$

2.2. Чиста процентна маржа = $(В_o - В_c) \div 3A$

2.3. Інший операційний прибуток до 3А = $(І_{оп} \div 3A) \times 100 \%$

2.4. Чистий операційний прибуток до 3А = $(В_o + І_{оп}) \div 3A \times 100\%$

2.5. Чиста операційна маржа = $((В_o + О_k) \div ФА) \times 100 \%$ –
– $(В_c \div СП) \times 100 \%$

1. Коефіцієнт ефективності діяльності співробітників КБ.

Чистий прибуток до витрат на утримання персоналу = $П_r \div В_п$

Приклад 31

Визначте банківську маржу, прибутковість активів та прибутковість капіталу, якщо чистий прибуток банку склав 240тис.грн., загальні активи банку дорівнювали 91200тис.грн., з них доходних – 85%, розмір власного капіталу 15000тис.грн.

⇒Розв'язання:

У банківській практиці маржою в широкому значенні називають різницю між позичковими і процентними відсотками. Але поряд з цим відрізняють маржу комісійних послуг та банківську маржу, тощо. Маржа виражається у відсотках. Загальнобанківська маржа визначається за формулою:

$$M = \frac{П_ч}{3A} \times 100\% , \quad (1)$$

де М– банківська маржа,

П_ч -чистий прибуток банку,

3А -загальний розмір активів банку.

Прибутковість активів (ROA) визначається за формулою:

$$ROA = \frac{\Pi_q}{\sum A_i} \times 100\% , \quad (2)$$

де ROA – прибутковість активів,

A_i - розмір i -того активу, який приносить дохід.

Показник прибутковості капіталу (ROE) відображає доходність вкладень акціонерами коштів. Чим вище значення цього показника, тим більш високий ступень ризикованості діяльності банку.

$$ROE = \frac{\Pi_q}{\sum K_i} \times 100\% , \quad (3)$$

де ROE – прибутковість капіталу,

K_i - розмір i -тої складової власного капіталу банку.

Приклад 32

Визначте значення спреда в січні, якщо середньозважена сума наданих банком кредитів становила 12000тис.грн., середня ставка за кредитування становила 24% річних, розмір депозитів дорівнював 95% від розміру кредитів, середньозважена ставка по депозитах – 14%.

⇒Розв'язання:

Спред визначається за формулою:

$$SPRED = \left(\frac{D_{\%}}{A_{\%}} - \frac{R_{\%}}{P_{\%}} \right) \times 100\% , \quad (1)$$

де $SPRED$ – показник результативності роботи банку на кредитному ринку,

$D_{\%}$ - процентні доходи банку за кредитами,

$A_{\%}$ - сума наданих кредитів,

$R_{\%}$ - процентні витрати банку за депозитами,

$P_{\%}$ - сума залучених депозитів.

ТЕСТОВІ ВПРАВИ з дисципліни «Банківський менеджмент»

1. Фінансова система охоплює:

Відповідь:

- 1) інфраструктуру, інститути, фінансовий ринок;
- 2) правову та банківську системи, фінансовий ринок;
- 3) органи державної та місцевої влади, платіжну систему;
- 4) немає правильної відповіді.

Правильна відповідь: 1

2. Функція створення грошей і регулювання грошової маси означає

...

Відповідь:

- 1) те, що забезпечити сталість банківської діяльності й грошового ринку покликаний НБУ;

2) те, що, мобілізуючи тимчасово вільні кошти одних суб'єктів ринку і передаючи їх різними способами іншим суб'єктам, банки перетворюють їх у реально діючий капітал;

3) те, що банківська система оперативно змінює масу грошей в обігу, збільшуючи чи зменшуючи її відносно зміни попиту на гроші;

4) правильної відповіді немає.

Правильна відповідь:3

3. Сукупність усіх банківських установ, що функціонують у тій чи іншій країні в певний історичний період, перебувають у тісному взаємозв'язку між собою, утворюючи специфічну економічну й організаційно-правову структуру, яка забезпечує функціонування грошового ринку та економіки загалом – це ...

Відповідь:

1) фінансова система;

2) кредитна система;

3) банківська система;

4) приватна система.

Правильна відповідь:3

4. Принципи банківської діяльності такі:

Відповідь:

1) юридична самостійність, діяльність відповідно до ринкових критеріїв прибутковості, ризику та ліквідності, регулювання тільки непрямими економічними методами;

2) робота в межах реально наявних ресурсів, повна економічна самостійність, діяльність відповідно до ринкових критеріїв прибутковості, ризику та ліквідності, регулювання тільки непрямими економічними методами;

3) робота з позиченими ресурсами, повна економічна самостійність, діяльність відповідно до ринкових критеріїв прибутковості, ризику та ліквідності, регулювання тільки прямими економічними методами;

4) правильної відповіді немає.

Правильна відповідь:2

5. До загальних рис банківської системи можна віднести такі:

Відповідь:

1) поєднання багатьох однотипних елементів, стабільність системи, закритість системи, саморегуляція системи;

2) поєднання обмеженої кількості елементів, динамічність системи, закритість системи, саморегуляція системи;

3) поєднання багатьох однотипних елементів, динамічність системи, відкритість системи, саморегуляція системи;

4) поєднання багатьох однотипних елементів, динамічність системи,

закритість системи, саморегуляція системи.

Правильна відповідь:4

6. Структура банківської системи України:

Відповідь:

- 1) проста;
- 2) дворівнева;
- 3) складна;
- 4) трирівнева.

Правильна відповідь:2

7. До функцій банківської системи належать:

Відповідь:

- 1) трансформаційна, створення грошей і регулювання грошової маси, стабілізаційна;
- 2) трансформаційна, створення грошей і регулювання грошової маси, комерційна;
- 3) створення грошей і регулювання грошової маси, стабілізаційна, комерційна;
- 4) створення грошей і регулювання грошової маси, комерційна, регулювальна.

Правильна відповідь:1

8. Можна виокремити три головні групи чинників, які визначають стійкість банківських систем у глобальних умовах:

Відповідь:

- 1) зовнішні чинники, чинники стану світових економічних процесів і діяльності окремого банку;
- 2) внутрішні чинники, чинники стану світових економічних процесів і діяльності НБУ;
- 3) зовнішні чинники, чинники діяльності окремого банку та НБУ;
- 4) правильної відповіді немає.

Правильна відповідь:1

9. Перші згадки про банки з'явилися в період існування...

Відповідь:

- 1) Стародавньої Греції;
- 2) Стародавнього Риму;
- 3) Київської Русі;
- 4) Вавилонського царства.

Правильна відповідь:4

10. Для другого етапу формування банківської системи України було характерно:

Відповідь:

- 1) створення нової хвилі банків;
- 2) стабілізація у зв'язку з введенням гривні;
- 3) перереєстрація банків в Українській книзі реєстрації банків;
- 4) створення центрального банку.

Правильна відповідь:3

11. Засновником капіталотворчої теорії кредиту вважають...

Відповідь:

- 1) А. Сміта;
- 2) Дж. Кейнса;
- 3) Дж. Ло;
- 4) Д. Рікардо.

Правильна відповідь:3

12. Представниками натуралістичної теорії кредиту є...

Відповідь:

- 1) А. Ган, Г. Маклеод;
- 2) А. Сміт, Дж. Міль;
- 3) А. Маршал, Дж.М. Кейнс.
- 4) М. Фрідман, А. Шварц.

Правильна відповідь:2

13. З погляду представників натуралістичної теорії кредиту, первинними операціями банків є ...

Відповідь:

- 1) активні операції;
- 2) пасивні операції;
- 3) комісійно-посередницькі послуги банків;
- 4) правильної відповіді нема.

Правильна відповідь:2

14. А. Сміт і Д. Рікардо вважали, що об'єктом кредиту є ...

Відповідь:

- 1) грошовий позиковий капітал;
- 2) капітал у його речовій формі;
- 3) грошовий позиковий капітал та капітал у його речовій формі;
- 4) правильної відповіді нема.

Правильна відповідь:2

15. У передавальному механізмі Дж. М. Кейнса зміна пропозиції грошей впливає на зміну...

Відповідь:

- 1) процентної ставки;

- 2) сукупного попиту;
- 3) ділових циклів;
- 4) швидкості обігу грошей

Правильна відповідь:1

16. На думку якого вченого банки – це “фабрики кредиту”, вони створюють кредит, і, відповідно, капітал?

Відповідь:

- 1) Р. Лукаса;
- 2) А. Маршалла;
- 3) Г. Маклеода;
- 4) Дж. С. Міля

Правильна відповідь:1

17. У моделі IS-LM крива LM дає змогу з’ясувати вплив на економічні процеси ...

Відповідь:

- 1) фіскально-бюджетної політики держави;
- 2) грошово-кредитної політики держави;
- 3) промислової політики держави;
- 4) соціальної політики держави.

Правильна відповідь:2

18. У моделі IS-LM крива IS охоплює точки...

Відповідь:

- 1) у яких товарний ринок перебуває в рівновазі;
- 2) що відповідають стану рівноваги на грошовому ринку;
- 3) у яких інвестиційний ринок перебуває в рівновазі;
- 4) усі відповіді правильні.

Правильна відповідь:1

19. Який учений дослідив роль процента і його вплив на динаміку інвестицій та з’ясував, як динаміка інвестицій впливає на зміну інвестиційного попиту, зайнятості, темпи економічного зростання?

Відповідь:

- 1) А. Сміт;
- 2) М. Фрідман;
- 3) Дж. М. Кейнс;
- 4) П. Самуельсон.

Правильна відповідь:3

20. Грошово-кредитне регулювання монетаристи пропонують здійснювати за допомогою...

Відповідь:

- 1) стабілізації процентних ставок;
- 2) стабілізації темпів зростання пропозиції грошей;
- 3) одночасної стабілізації процентної ставки і пропозиції грошей;
- 4) правильної відповіді нема.

Правильна відповідь:2

21. Яка основна мета діяльності НБУ:

Відповідь:

- 1) видача кредитів і визначення процентних ставок;
- 2) формування золотовалютних резервів країни;
- 3) забезпечення цінової стабільності;
- 4) регулювання банківської діяльності.

Правильна відповідь:3

22. Рада НБУ складається з:

Відповідь:

- 1) 15 осіб;
- 2) 14 осіб;
- 3) 11 осіб;
- 4) 7 осіб.

Правильна відповідь:1

23. Термін повноважень Голови НБУ:

Відповідь:

- 1) 3 роки;
- 2) 7 років;
- 3) 5 років;
- 4) 14 років.

Правильна відповідь:2

24. Правління НБУ складається з:

Відповідь:

- 1) 5 осіб;
- 2) 12 осіб;
- 3) 11 осіб;
- 4) 15 осіб.

Правильна відповідь:3

25. Національний банк виконує такі функції:

Відповідь:

- 1) визначає та здійснює грошово-кредитну політику;
- 2) монопольно здійснює емісію національної валюти та організує її обіг;
- 3) є кредитором останньої інстанції, організує систему рефінансування;

4) усі варіанти правильні.

Правильна відповідь:4

26. НБУ заборонено:

Відповідь:

- 1) здійснювати рефінансування комерційних банків;
- 2) бути акціонером або учасником банків;
- 3) купувати державні цінні папери на вторинному ринку;
- 4) організовувати міжбанківські розрахунки.

Правильна відповідь:2

27. Монетарну політику центральний банк реалізує через:

Відповідь:

- 1) визначення та регулювання норм обов'язкових резервів для банків;
- 2) запровадження економічних нормативів діяльності для комерційних банків;
- 3) кредитування уряду;
- 4) ведення рахунків уряду.

Правильна відповідь:1

28. Як інструмент грошово-кредитної політики, мінімальні резерви відіграють таку роль:

Відповідь:

- 1) зменшують активність у залученні коштів;
- 2) слугують поточному регулюванню ліквідності на грошовому ринку;
- 3) збільшують мотивацію клієнтів щодо вкладення коштів у банки;
- 4) не впливають на грошовий обіг.

Правильна відповідь:1

29. Формами взаємодії уряду і НБУ є:

Відповідь:

- 1) обслуговування розрахунків та зберігання коштів Державного бюджету і позабюджетних фондів у НБУ на єдиному казначейському рахунку Державної казначейської служби України;
- 2) управління державним боргом;
- 3) регулювання резервів іноземної валюти й золота, зберігання державних золотовалютних резервів;
- 4) усі варіанти правильні.

Правильна відповідь:4

30. Система електронних платежів НБУ – це:

Відповідь:

- 1) система НБУ, за допомогою якої відбувається рефінансування банків, що підлягають санації;

2) загальнодержавна платіжна система, що забезпечує виконання розрахунків між банками, органами державного казначейства на території України;

3) платіжна система, що забезпечує розрахунки в межах філій НБУ;

4) система, покликана контролювати рахунки комерційних банків у НБУ.

Правильна відповідь:2

31. До функцій банків належать:

Відповідь:

1) залучення коштів фізичних і юридичних осіб;

2) розміщення цих коштів від свого імені на власний ризик;

3) відкриття та ведення рахунків фізичних і юридичних осіб;

4) усі варіанти правильні.

Правильна відповідь:4

32. До принципів банківської діяльності відносимо:

Відповідь:

1) діяльність у межах реально наявних ресурсів;

2) економічна самостійність;

3) регулювання тільки непрямыми методами;

4) усі варіанти правильні.

Правильна відповідь:4

33. У класифікації банків за видами операцій виділяють:

Відповідь:

1) центральний і комерційні банки;

2) міжнародні та національні банки;

3) універсальні та спеціалізовані;

4) немає правильної відповіді.

Правильна відповідь:3

34. У яких організаційно-правових формах можуть створюватися банки:

Відповідь:

1) ВАТ і ЗАТ;

2) ПАТ і кооперативні;

3) ПАТ і ВАТ;

4) ВАТ і кооперативні.

Правильна відповідь:2

35. Національний банк України ухвалює рішення про надання банківської ліцензії чи про відмову в її наданні протягом:

Відповідь:

- 1) трьох місяців;
- 2) двох місяців;
- 3) одного місяця;
- 4) чотирьох місяців.

Правильна відповідь:3

36. До адаптивних організаційних структур належать:

Відповідь:

- 1) проектні;
- 2) матричні;
- 3) конгломератні;
- 4) всі перелічені.

Правильна відповідь:4

37. Фонд гарантування вкладів може вводити тимчасову адміністрацію на:

Відповідь:

- 1) три місяці;
- 2) два місяці;
- 3) один місяць;
- 4) чотири місяці.

Правильна відповідь:1

38. Реорганізація може здійснюватися шляхом:

Відповідь:

- 1) злиття, поділу, зміни, виділення або перетворення;
- 2) зміни, приєднання, поділу, виділення або перетворення;
- 3) злиття, приєднання, зміни, виділення або перетворення;
- 4) злиття, приєднання, поділу, виділення або перетворення.

Правильна відповідь:4

39. Процедура злиття можна описати так:

Відповідь:

- 1) банк А+ банк Б = банк А;
- 2) банк А= банк Б + банк В;
- 3) банк А+ банк Б = банк В;
- 4) банк А= банк А.

Правильна відповідь:2

40. До повноважень ліквідатора не належить:

Відповідь:

- 1) виконувати функції управління та розпорядження майном;
- 2) очолювати ліквідацію та формувати ліквідаційну масу;
- 3) проводити аудиторську перевірку банку;

4) здійснювати інвентаризацію та оцінку майна банку.

Правильна відповідь:3

41. Правова основа створення об'єднань банків в Україні визначена у:

Відповідь:

- 1) Законі України “Про Національний банк України”;
- 2) Положенні “Про порядок ідентифікації та визначення банківських груп”;
- 3) Банківському кодексі України;
- 4) Господарському кодексі України.

Правильна відповідь:2

42. Функціями саморегулювних організацій є:

Відповідь:

- 1) організаційна, інформаційна;
- 2) контрольна, нормотворча;
- 3) арбітражна, функція примусу;
- 4) усі відповіді вірні.

Правильна відповідь:4

43. Метою створення АУБ визначено:

Відповідь:

- 1) сприяння розвитку іпотеки;
- 2) сприяння розвитку національної банківської системи;
- 3) сприяння стабільному функціонуванню та розвитку банківського ринку;
- 4) усебічний захист інтересів української банківської спільноти.

Правильна відповідь:2

44. Донецький банківський союз, Одеський банківський союз, Дніпровський банківський союз входять до структури:

Відповідь:

- 1) УНІА;
- 2) НАБУ;
- 3) АУБ;
- 4) Українського кредитно-банківського союзу.

Правильна відповідь:3

45. Банківські картелі – це:

Відповідь:

- 1) угода між декількома великими банками для об'єднання їхніх капіталів та спільного управління ними;
- 2) угода між декількома великими банками для проведення єдиної

дивідендної, процентної політики;

3) угода між формально незалежними банками під фінансовим контролем найбільшого з них за допомогою скуповування контрольного пакета акцій;

4) угода між декількома великими банками для здійснення масштабних прибуткових фінансових операцій.

Правильна відповідь:2

46. Банківські трести – це

Відповідь:

1) угода між декількома великими банками для проведення єдиної дивідендної, процентної політики;

2) угода між формально незалежними банками під фінансовим контролем найбільшого з них за допомогою скуповування контрольного пакета акцій;

3) угода між декількома великими банками для об'єднання їхніх капіталів та спільного управління ними;

4) угода між декількома великими банками для здійснення масштабних прибуткових фінансових операцій.

Правильна відповідь:3

47. Коінтеграційними моделями взаємодії банків і страхових компаній є:

Відповідь:

1) акредитація, спільне підприємство;

2) обмін акціями, модель “Де Ново”;

3) договір про співпрацю, акредитація;

4) договір про співпрацю, фінансова група.

Правильна відповідь:2

48. Найвищим рівнем взаємодії банків і страхових компаній є:

Відповідь:

1) банківсько-страхова інтеграція;

2) конвергенція;

3) консолідація;

4) агентський договір.

Правильна відповідь:1

49. Рівню конвергенції банківсько-страхової взаємодії відповідають:

Відповідь:

1) інтеграція масштабу, спільні канали збуту;

2) інтеграція асортименту, комплексні фінансові продукти;

3) інтеграція масштабу, комплексні фінансові продукти;

4) інтеграція асортименту, спільні канали збуту.

Правильна відповідь:2

50. Рівень консолідації банківсько-страхової взаємодії характеризує:

Відповідь:

- 1) інтеграція масштабу, стратегічні альянси;
- 2) інтеграція асортименту, комплексні фінансові продукти;
- 3) інтеграція масштабу, комплексні фінансові продукти;
- 4) інтеграція асортименту, стратегічні альянси.

Правильна відповідь:1

51. Що привело до сегментації ринку фінансового посередництва?

Відповідь:

- 1) розвиток фінансової системи й інвестиційного ринку;
- 2) виникнення грошей і кредитних відносин;
- 3) формування інституту приватної власності;
- 4) усе перелічене.

Правильна відповідь:4

52. Однією з головних характеристик діяльності банків як фінансових посередників є...

Відповідь:

- 1) надання вузькоспеціалізованих фінансових послуг;
- 2) недепозитне залучення коштів;
- 3) вплив на динаміку пропозиції грошей на фінансовому ринку;
- 4) усе перелічене.

Правильна відповідь:3

53. За переважаючим видом фінансових послуг, які надають небанківські фінансові посередники, їх поділяють на...

Відповідь:

- 1) універсальні і спеціалізовані;
- 2) кредитні, договірні та інвестиційні;
- 3) легальні, напівлегальні, нелегальні;
- 4) державні і приватні.

Правильна відповідь:2

54. Чинниками співпраці банків і небанківських фінансових установ є...

Відповідь:

- 1) висока концентрація капіталу у фінансовому секторі;
- 2) підвищення ефективності каналів продажу фінансових продуктів;
- 3) розвиненість інвестиційної структури фінансового ринку;

4) усе перелічене.

Правильна відповідь:4

55. До внутрішніх загроз фінансовій безпеці банківських установ належать:

Відповідь:

- 1) небезпека зловмисного підриву ділової репутації банку;
- 2) неправомірна розтрата коштів банківськими службовцями;
- 3) недосконалість банківського нагляду та регулювання;
- 4) глобальні фінансові кризи.

Правильна відповідь:2

56. За об'єктом управління загрози фінансовій безпеці поділяють на такі:

Відповідь:

- 1) загрози з боку клієнтів банку, партнерів банку, конкурентів банку, кримінальних угруповань;
- 2) загрози в сфері розрахунково-касового обслуговування, кредитної діяльності, у сфері діяльності із залученими ресурсами й цінними паперами, у сфері валютних операцій;
- 3) загрози матеріальним ресурсам, фінансовим параметрам банківської діяльності, фінансовій інформації, персоналу банківської установи;
- 4) передбачувані загрози, частково передбачувані, непередбачувані.

Правильна відповідь:3

57. У разі розрахунково-касового обслуговування можливі такі види фінансових злочинів:

Відповідь:

- 1) крадіжка коштів з каси касиром;
- 2) заниження ставок у разі продажу ресурсів на міжбанківському ринку;
- 3) приховування частини виторгу від продажу цінних паперів клієнтів;
- 4) необґрунтовані кредити підприємствам, у яких є особиста зацікавленість.

Правильна відповідь:1

58. Основними шахрайськими операціями, які можуть відбуватися через бухгалтерію банку, є такі:

Відповідь:

- 1) несанкціонований овердрафт за рахунком;
- 2) приховування коштів, призначених для придбання цінних паперів;
- 3) продаж в особистих цілях цінних паперів банку;
- 4) підміна справжньої валюти фальшивою.

Правильна відповідь:1

59. Серед основних методів захисту банківських операцій у ході кредитної діяльності є:

Відповідь:

- 1) забезпечення належного контролю за готівкою в касі;
- 2) ретельна оцінка ринкової вартості застави;
- 3) періодичні перевірки рахунків банківськими аудиторами;
- 4) фіксація списку усіх овердрафтів при закритті кожного дня.

Правильна відповідь:2

60. До функцій системи управління фінансовою безпекою на рівні банківських установ належать:

Відповідь:

- 1) закріплення в правових нормах фінансових показників та критеріїв банківської діяльності (нормативів);
- 2) розроблення стандартів забезпечення інформаційної безпеки банківських установ;
- 3) забезпечення захищеності майнових цінностей, фінансових ресурсів і фінансової інформації банківських установ;
- 4) забезпечення добросовісної конкуренції в банківському середовищі.

Правильна відповідь:3

ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

з дисципліни «Банківський менеджмент»

1. Сутність та особливості банківський менеджменту.
2. Цілі і функції банківського менеджменту.
3. Розвиток системи банківського менеджменту.
4. Антикризове управління банками.
5. Принципи і задачі організаційної побудови банку.
6. Основні типи організаційних структур у банках.
7. Особливості реорганізацій у структурі банку.
8. Організація управління регіональною мережею банку.
9. Стратегічне управління комерційним банком.
10. Стратегічне планування діяльності комерційного банку.
11. Структурування бізнесу банку для реалізації фінансових цілей.
12. Фінансове планування як інструмент формування і впровадження стратегії комерційного банку.
13. Цілі, задачі і функції внутрішнього контролю комерційного банку.
14. Організація внутрішнього контролю комерційного банку.
15. Особливості внутрішнього контролю за напрямками діяльності комерційного банку.
16. Внутрішній контроль та аудиторські перевірки.
17. Сучасні методи і принципи управління персоналом.

18. Особливості і структура банківського персоналу.
19. Планування і добір персоналу.
20. Оцінка персоналу.
21. Мотивація і управління розвитком персоналу.
22. Особливості маркетингової діяльності у банківській сфері.
23. Маркетингові дослідження банківського ринку.
24. Маркетинговий менеджмент у банку.
25. Формування клієнтської бази банку.
26. Цільова програма залучення коштів населення.
27. Необхідність і підходи до оцінки діяльності комерційного банку.
28. Рейтингова система оцінки надійності CAMEL.
29. Рейтингова система RATE.
30. Сутність і структура власного капіталу комерційного банку.
31. Оцінка та аналіз достатності капіталу комерційного банку.
32. Управління власним капіталом банку.
33. Сутність і структура зобов'язань комерційного банку.
34. Методи та інструменти управління залученими ресурсами банку.
35. Сутність та структура активів комерційного банку.
36. Кредитні операції в структурі банківських активів.
37. Управління кредитними операціями банку.
38. Активні операції банків з цінними паперами.
39. Розрахунково-касові операції у національній валюті України.
40. Діючі моделі обслуговування банків у системі електронних платежів (СЕП) Національного банку України.
41. Міжнародні розрахунки.
42. Система SWIFT.
43. Документарні операції в міжнародних розрахунках.
44. Банківський контроль валютних операцій і розрахунків.
45. Міжбанківські кореспондентські відносини.
46. Сутність і класифікація банківських ризиків.
47. Управління процентним ризиком комерційного банку.
48. Управління валютним ризиком комерційного банку.
49. Управління ринковими ризиками комерційного банку.
50. Доходи і витрати комерційного банку.
51. Прибуток і рентабельність комерційного банку.
52. Оцінка фінансового стану комерційного банку.
53. Управління ліквідністю комерційного банку.
54. Сутність і види банківських інновацій.
55. Послуги по управлінню готівкою та індивідуальне банківське обслуговування.
56. Технологічні і продуктові інновації.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ
для самостійного вивчення дисципліни
«Банківський менеджмент»

Основна література

1. Банківський менеджмент: Підручник / За ред. О. А. Кириченка, В. І. Міщенко. — К.: Знання, 2005.- 671с.
2. Васюренко О.В. Банківський менеджмент. – К.: Видавничий центр «Академія», 2001.-320с.
3. Роуз П.С. Банковский менеджмент. – М.: Дело Лтд, 1995. – 768 с.
4. Примостка Л. О. Фінансовий менеджмент у банку. — К.: КНЕУ, 2004.
5. Сало В.І., Криклій О.А. Фінансовий менеджмент банку: Навчальний посібник. – Суми: ВТД „Університетська книга», 2007. – 314 с.
6. Фролов С.М. Банківська справа та основи митного регулювання в Україні: теорія та практика: Навчальний посібник. – Суми: ВТД «Університетська книга», 2004. – 368с.

Додаткова література

7. Банковское дело: Учебник / Под ред. О.И. Лаврушина. – М.: Финансы и статистика, 1999. – 576 с.
8. Банківські операції: Підручник / За ред. А.М. Мороза. – К.: КНЕУ, 2000. – 384 с.
9. Брігхем Е. Основи фінансового менеджменту: Пер. з англ. – К.: Молодь, 1997.
10. Васюренко О.В., Волохата К.О. Економічний аналіз діяльності комерційних банків: Навч. посіб.-К.: Знання,2006.-463с.
11. Долан Э. Дж. и др. Деньги, банковское дело и денежно-кредитная политика / Пер. с англ. В. Лукашевича. - 1994. - 496 с.
12. Любунь О.С., Грушко В.І. Фінансовий менеджмент у банку: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. – К.: Видавничий Дім „Слово», 2004. – 296 с.
13. Платежные системы: Учеб. пособ. / Под ред. В.А. Ющенко, А.С. Савченко. - К.: Лыбидь, 1998. - 416 с.
14. Полфреман Д., Форд Ф. Основы банковского дела. - М.: Инфра-М, 1996. -624 с.
15. Примостка Л.О. Фінансовий менеджмент у банку: Підручник. – К.: КНЕУ, 2004. – 468 с.
16. Синки Дж. Управление финансами в коммерческих банках/Пер.с англ./Под ред. Р.Я.Левиты. – М., 1994.-820с.

Список нормативної і довідкової літератури

17. Закон України „Про банки і банківську діяльність» від 7.12.2000 №2121-III.

18. Закон України «Про Національний банк України» від 20.08.99 р. №679-XIV.

19. Інструкція НБУ «Про порядок регулювання та аналіз діяльності банків в Україні»: Затверджена Постановою Правління НБУ № 368 від 28.08.2001.

20. Положення про порядок створення і державної реєстрації банків, відкриття їх філій, представництв, відділень, затверджене Постановою Правління НБУ від 31.08.2001 р. №375.

21. Методика розрахунку економічних нормативів регулювання діяльності банків в Україні: Затверджена Постановою Правління НБУ №489 від 28.11.2001.

Крім переліченої літератури, студент під час самостійної роботи має використовувати матеріали розміщені в системі Moodle МДУ, періодичні матеріали, нормативні та статистичні дані банківських установ, ресурси мережі «Інтернет», інші джерела інформації.

Навчально-методичне видання

Укладач Лінтур І.В.

БАНКІВСЬКИЙ МЕНЕДЖМЕНТ

Методичні вказівки

Тираж 10 пр.

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до
Державного реєстру видавців, виготовлювачів і розповсюджувачів
видавничої продукції ДК № 4916 від 16.06.2015 р.

Редакційно-видавничий відділ МДУ,
89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>